

Semblança de Trini Sotos Bayarri

"Poetessa de formes i colors" (Ramon Moix, 1955)

Joan Cuscó i Aymami

E

stimo adient iniciar aquesta semblança amb uns versos que va dedicar-li el poeta: "Tu, Poetessa, en versos de línia i de color, el dius, vibrant, el dónes als esperits, el contes. Copses, arrodoneixes esclats, oracions. Tradueixes en rastres d'estela de les ànimes."

Formen part de l'Endreça que va escriure a la Trini el 25 de desembre de 1955.

I allà l'any 1981, el qui fou el seu professor va dir que "era agradable veure com l'artista Trini Sotos no oblidava Sabadell. En aquesta ciutat ha viscut moments que van marcant el procés de la seva vida i del seu art cada dia renovellat."

La Trini va néixer a Sabadell el 10 de febrer de 1927. En el concurs infantil de dibuix de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell de 1939 obtingué el Premi Extraordinari. Arran d'aquest fet, el Mestre Vila Arrufat l'acollí en el seu taller on va aprendre pintura i gravat.

Prossegueix els seus estudis a Belles Arts de Sant Jordi, Barcelona, on obtingué el títol de Llicenciada en Belles Arts. En el curs de la seva carrera guanya algunes beques d'estudi de la Fundació Amigó-Cuyàs per a Espanya, França i Itàlia, amb els professors Cadorin a Venècia, com també a París, a l'escola de Belles Arts, en el taller de gravat del Mestre Goerg.

Des d'aquella primera exposició en el Cercle Sabadellès (1946), ha exposat a Espanya, Itàlia, França i als Estats Units, tant individuals com col·lectives. Al llarg de la seva carrera ha obtingut diversos premis i distincions. Té obres en museus i col·leccions particulars d'arreu del món.

Ara treballa en uns frescos i murals pel Centre de Fonietria i Logopèdia de Santander. És en aquesta ciutat on resideix des de fa molts anys. De tant en tant retorna a Sabadell, on hi té vells amics. Bons amics. Té una manera de ser i de fer que es guanya tots els afectes. A través de les seves respostes anirem descobrint-la, perquè és transparent com el cristall...

– Trini, t'hem demanat que pintessis un Sant Jordi per la portada de la revista, amb motiu de la Diada del Patró de Catalunya. Et pregunto, des de Cantàbria, com veuen el nostre Sant Patró els cantàbrics-santanderins?

– *Malgrat que ells no celebren aquesta festa amb la tradició i acoloriment de Catalunya, jo crec que la veuen amb molta simpatia, que fins i tot alguns regalen la flor i el llibre, i no els faria res fer-la seva.*

– De la manera que ets, artista sensible i transparent, hom creu que allà on hagis estat t'hauràs sentit bé i igualment els que han compartit la teva presència. Com se sent una catalana com tu a la bella terra de la Muntanya?

– *Sempre m'he sentit ben acollida en aquesta terra de verds, de grisos i de mar arrauxada, on he trobat molt bona gent que m'ha acceptat i*

m'ha ajudat també a vèncer l'engorrança de la dolça terra meua. He compartit la bellesa del paisatge, tan variat, tan ple de costums antics, i m'he integrat totalment a la seva vida cultural plena de tradicions. Durant deu anys he cantat amb ells en una coral dedicada a l'estudi i difusió de la música barroca. És a dir, que m'hi he sentit molt bé a la "terra de la Muntanya".

– Entre els artistes es parla de la llum mediterrània. Seria bo que tu ens parlessis d'ella i de la cantàbrica. Aquesta llum que els pintors voleu interpretar en la vostra obra.

– *Aquesta llum mediterrània hi és i en el meu cas és que la porto a dins. Això fa que en pintar un paisatge o bé una*

marina surt a fora aquesta llum i el resultat és totalment diferent que quan és un càntabre que ho ha pintat. La llum mediterrània és forta, contrastada i fa que els colors siguin més purs: groc, vermell, blau. En canvi, la llum de Cantàbria és tota suau, moderada, té més tonalitat de grisos. El contrast em recorda que quan vivia a París sentia que els colors eren més pàl·lids, com si el sol fos molt tímid i no s'atrevis a acabar de sortir. És segurament la força del sol que ens encén els colors, i això fa que els mediterranis pintem més la llum, perquè sabem veure més aquells temes que tenen més colors. Els càntabres, en canvi, estan més preparats pels tons suaus verds i grisos, ben matisats.

– Has recorregut món; has viscut en altres països; has conegut altra gent... Ho has reflectit en les teves obres? (Cal aclarir que no coneixem

París 1954

pas tota la singladura artística que has realitzat al llarg de la teva vida...)

– Tota l'obra és producte del moment que vius, de l'entorn on estàs i, naturalment, de tot el que sents. La pintura que vaig fer a Roma, a París o a Nova York són completament diferents i es pot veure en el quadre de "Stazione Termini", per exemple, del Museu d'Art de Sabadell, on un grup de persones que vénen del poble, que acaben d'arribar a la capital i tenen la gran incògnita de què serà a partir d'aquell moment la seva vida... Veus en ells l'angoixa que això comporta i que es reflecteix en la seva cara i actitud; tenen, al mateix temps, una serenitat que els dona una cultura de segles darrera seu. Cosa ben diferent és el que li passa a una noia novaiorquesa que, tornant a casa en metro després d'un llarg dia de treball, esgotada, s'arpenja en una columna, amb una gran sensació de solitud, perquè no hi haurà ningú esperant-la a casa... Això és el que tracto d'expressar a cada moment, a cada lloc.

– Visites sovint la nostra ciutat perquè familiarment i amicalment tens arrels i afinitats, i d'aquells vells records d'infantesa, d'adolescència i de joventut i ara, ja en la maduresa, podríem fer unes evocacions...

– Els records més profundament gravats de la meua infantesa són aquelles sortides familiars a les fonts a berenar pa amb xocolata i beure uns glops d'aigua fresca; o bé a dinar, passar-hi el dia... Aleshores els pares dedicaven molt de temps als fills...

Més tard, a l'adolescència, potser aquelles ballades de sardanes, aquelles grans rotllanes donant-nos tots les mans, i compassats, sense

perdre el punt, sentir la germanor... Ara, ja gran, he trobat novament el meu Sabadell de sempre, amb els amics tal com eren, amb aquelles inquietuds culturals, ple de novetats, però sense el soroll dels telers; un Sabadell més gran i amb un Parc de Catalunya molt bonic.

– Tens records d'aquell Sabadell i què en destacaries –en pro i en contra–, de l'actual? Fes-nos, sisplau, uns judicis.

– La manca de sorolls dels telers, com deia, aquest canvi en la indústria tradicional que tanta repercussió tenia en les nostres vides i ens estimulava a anar sempre endavant. Això és el que em manca i ho enyoro. No obstant, la vitalitat de Sabadell ha encaixat molt bé aquest canvi transformant tot allò en altres quefers i buscant constantment noves formes de vida. És com un fill que es fa gran, que es fa home i que sap conviure amb el vell i el nou, amb els de dins i els de fora... Ho sigui: que sap madurar.

– Has conegut professors i companys relacionats amb les arts plàstiques, però quins records més entranyablement?

– Tinc molt bons records dels meu professors de Belles Arts i de molts companys també, sobretot d'aquells amb els quals més coses he compartit. Però potser el record més profund que va canviar la meua vida és el del meu mestre. Recordo un diumenge a la tarda, els meus pares i la meua germana –tota la família– m'acompanyaren carregats amb dibuixos i pintures a casa del senyor Vila. Volíem que ens orientés sobre el que jo podria fer. Ell va recordar el meu traç del concurs de dibuixos infantils de l'Acadèmia Belles Arts i, després de passar la tarda, ens va dir que el

dilluns començaria al seu taller, com una aprenentia del Renaixement. Un cop al carrer, ni tan sols trobàvem el camí de l'estació... Va ésser molt emocionant.

- Has sentit alguna vegada enyorances de la teva terra...? I, com ara quines?

- Naturalment, al llarg de la meua vida he enyorat molt la meua terra, la llengua, les cançons, però damunt de tot aquella sonoritat tan bonica, diferent que té la pròpia llengua... També les festes, els aplecs, les excursions, la muntanya...

- Com a dona has fet el paper d'esposa, de mare i d'artista, però, com ho has anat assumint amb el teu quefer artístic? Has hagut d'establir, d'imposar-te, potser, parèntesis en alguns períodes?

- No he tingut parèntesis en el quefer artístic, però sí més o menys intensitat en el treball. Segons els moments viscuts, perquè abans que artista s'és persona i aquesta modela l'altra. No es pot ser pintor si no s'és persona.

- Si tu fossis crítica de tu mateixa, quin adjectiu t'aplicaries?

- Lluitadora; positiva.

- T'agrada mirar enrera, al passat?
- Estic molt orgullosa del passat, però no sento melangia. Jo miro al futur, al demà.

- Pintar és un sofriment o un goig?
- És un goig que no està mancat de sofriment, perquè has de lluitar, t'has d'entregar, has de posar-t'hi tu mateixa en el que fas.

- Quan dones un quadre per acabat?
- És molt difícil de contestar. En primer lloc perquè no hi ha una norma. A vegades hi treballaries sense trobar el moment de deixar-ho i, d'altres, pares i et dius: "Ni una pinzellada més". És qüestió de sentir-ho. Si em permets, diria, com Juan Ramón Jiménez: "No la toques y a más, que es así la rosa".

- Segueixes el teu camí, al marge de les tendències més o menys actuals?

- Sí, m'interesso per les tendències actuals i per totes les tendències en realitat, i les respecto, però sóc fidel amb mi mateixa.

I aquí es clou la tanda de preguntes i respostes. Hem de donar el quadre per acabat. Crec que no hi falta color... Ni tampoc hi ha mancat aquest calor humà que transmet de manera tan natural la nostra protagonista.

Qüestionari Proust

- El principal tret del meu caràcter?
- Ser positiva.
- La qualitat que prefereixo en un home?
- La intel·ligència.
- La qualitat que prefereixo en una dona?
- La intel·ligència.
- Allò que més m'estimo en els amics?
- Saber que hi són, que puc comptar amb ells.
- El meu principal defecte?
- La impaciència.
- Ocupació preferida?
- Pintar.
- El meu somni de benestar?
- Tenir molt de temps per pintar i que els teus compreguin aquesta necessitat i l'estimulin.
- Quina fóra la meua pitjor desgràcia?
- Perdre la capacitat de sentir.
- Què voldria ser?
- Pintora.
- On desitjaria viure?
- No té importància el lloc, sinó la companyia.
- Quin color prefereixo?
- El groc.
- Quina flor prefereixo?
- La margarida.
- Quin ocell prefereixo?
- El pardal.
- Els meus autors preferits en prosa?
- No tinc autor preferit; depèn del moment.
- Els poetes preferits?
- Maragall, Carner, García Lorca...
- Els herois de ficció?
- Sant Jordi.

- Les heroïnes de ficció?
- Les fades.
- Els meus compositors preferits?
- Mozart, Mompou i molts altres.
- Els pintors predilectes?
- Goya, els romànics.
- Els meus herois de la vida real?
- Tots aquells que lluiten pel benestar de la humanitat.
- Les meves heroïnes històriques?
- Joana d'Arc.
- Els noms que prefereixo?
- Núria, Jordi.
- Què detesto més que res?
- L'engany.
- Quins caràcters històrics menyspreo més?
- El Privat del rei.
- Quin fet militar admiro més?
- No n'admiro cap, de fet militar.
- Quina reforma admiro més?
- La que aporti llibertat i igualtat a la societat.
- Quins dons naturals voldria tenir?
- Estic conforme amb els que tinc.
- Com m'agradaria morir?
- En pau.
- Estat present del meu esperit?
- Optimista.
- Fets que m'inspiren més indulgència?
- Sóc indulgent amb aquells que no fan les coses bé, perquè no tenen capacitat per fer-les millor.
- El meu lema?
- Endavant, esforça't i estima.

Perfil

La seva mirada,
clara com l'albada, transmet una
llum plàcida...
És dolç el seu mirar.
I el seu dir.
I el seu fer.
Sembla talment d'un Nord enllà,
no de cap nord geogràfic...
El seu traç és ingràvid,
com el vol d'una gavina...

LITOGRAFIES DE SANT JORDI

Seguint el costum d'editar una litografia dedicada a Sant Jordi, la d'aquest any 1997 és de Trini Sotos Bayarri. La primera litografia editada per Quadern fou amb motiu del Mil·lenari de Catalunya, original de l'artista Joan Josep Tharrats. La de Sant Jordi 1994 és la reproducció d'una escultura de Camil Fàbregas.

El número cent de Quadern va coincidir precisament a la diada de Sant Jordi'95. Amb tal motiu s'edità una litografia, original de Jordi Roca. El Sant Jordi'96 fou deguda a l'artista suís Adolf Häslar, reproduint el Sant Jordi de la Casa Ametller, de Barcelona.

Qui estigui interessat a posseir-les, pot demanar-les al seu llibreter habitual, galeria d'art o a aquesta redacció: carrer Sant Antoni, 5, pis. El preu de cada litografia és de tres mil pessetes.

Anunciem que el volum número 11 inclou els Quadern núm. 99 al 108. Estan a la seva disposició les cobertes, les quals se serveixen amb l'índex d'autors. Correspon als anys 1995-1996.